

Underlagsrapport 2

Mål och medel för energipolitiken?

Dnr: 2015/046

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010 447 44 00
Fax: 010 447 44 01
E-post: info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta: Tobias Persson
Telefon: 010 447 44 77
E-post: tobias.persson@tillvaxtanalys.se

Innehåll

1	Indikatorer – hur står sig Sverige	5
2	Ekologisk hållbarhet	6
3	Industrins konkurrenskraft.....	9
4	Hushållens energikostnader	10

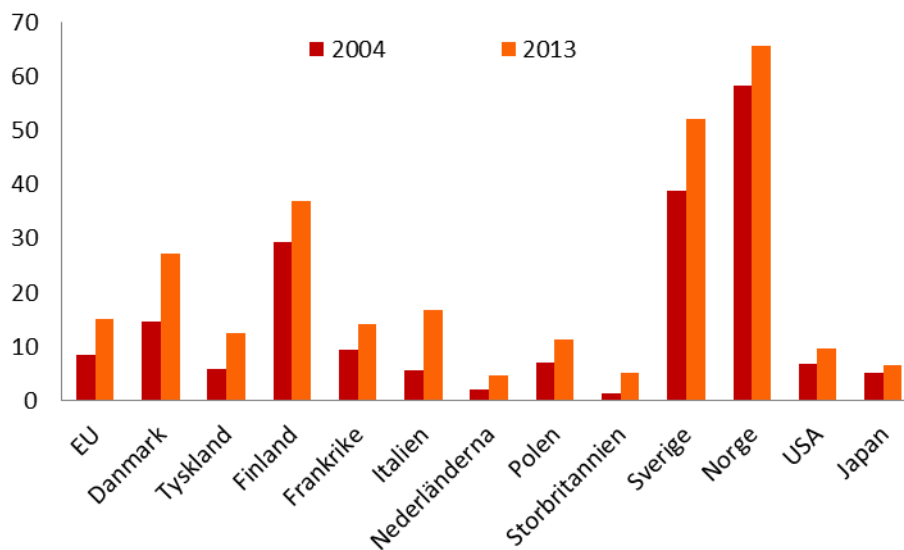
1 Indikatorer – hur står sig Sverige

I denna bilaga till rapporten ”Mål och medel för energipolitiken? – lärdomar från andra länder” belyses några indikatorer som visar hur länder agerat i förhållande till olika syften med energipolitiken.

Syftet med energipolitiken är att skapa ett energisystem som är mer ekologiskt hållbart, har energipriser som är konkurrenskraftiga, ger minskad energifattigdom och ger en trygg energiförsörjning. I många länder handlar också energipolitiken om geopolitik då det kan användas som maktmedel.

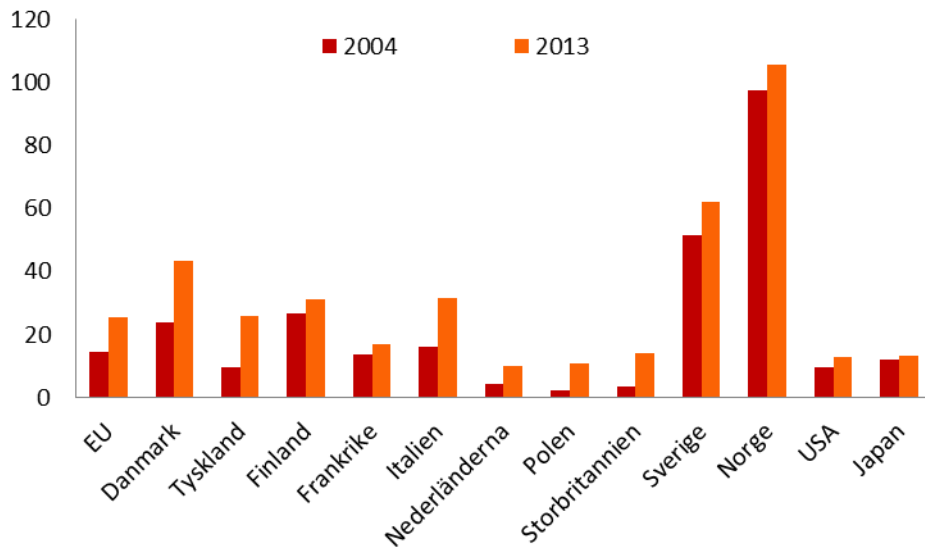
2 Ekologisk hållbarhet

De nordiska länderna har för att vara gamla industrialiserade länder en mycket stor användning av förnybar energi (Figur 1). I Sverige och Norge är orsaken den goda tillgången till rester från skogsbruket. I Norge är det bidraget från vattenkraften. Inget av de andra länderna har samma förutsättningar. Nederländerna och Storbritannien är de två länderna som har lägst andel förnybar energianvändning. Det som förenar dessa två länder är deras starka intressen i olje- och gasutvinning i Nordsjön. Omställningen till mer förnybar energianvändning går dessutom ganska långsamt i båda länderna.

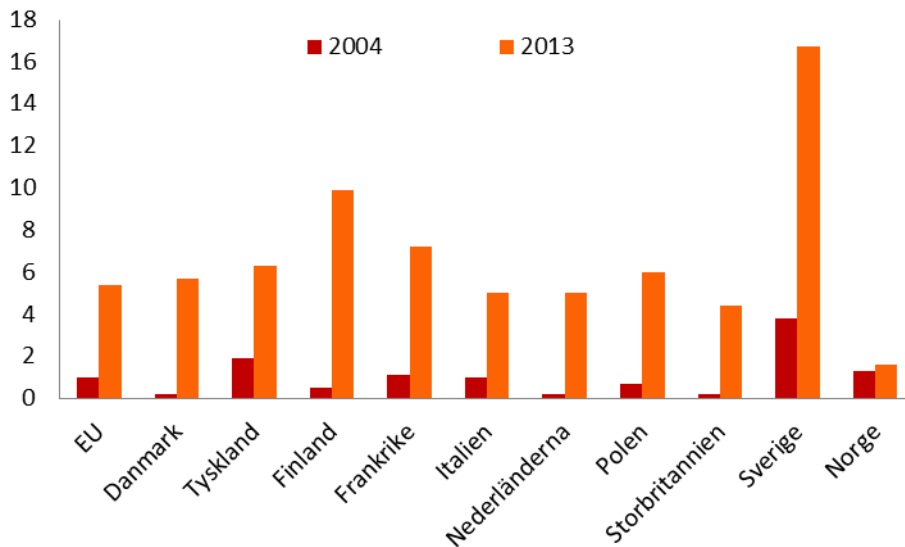

Figur 1 Andelen förnybar energianvändning 2004 och 2013. Data är från Eurostat för Europa medan IEA data används för USA och Japan.

Mellan 2004 och 2013 uppvisar alla länder en ökad andel förnybar energianvändning. Det är framförallt elsystemet som bidragit till denna ökning. Utvecklingen har generellt gått mycket snabbare inom EU än vad den gjort i USA och Japan (Figur 2). Andelen förnybara drivmedel har också ökat men från mycket låga nivåer. Sverige har en betydligt högre andel förnybara drivmedel än andra länder (Figur 3). Det visar på en relativt positiv inställning till biodrivmedel i Sverige. Med andra ord kan detta formuleras som att Sverige inte lyckats fullt ut med att få med övriga EU i vår önskade riktning. Risken är uppenbar att detta i framtiden kommer att ses som en misslyckad svensk satsning.

Figur 2 Andelen förnybar elproduktion 2004 och 2013. Data är från Eurostat för Europa medan IEA data används för USA och Japan.

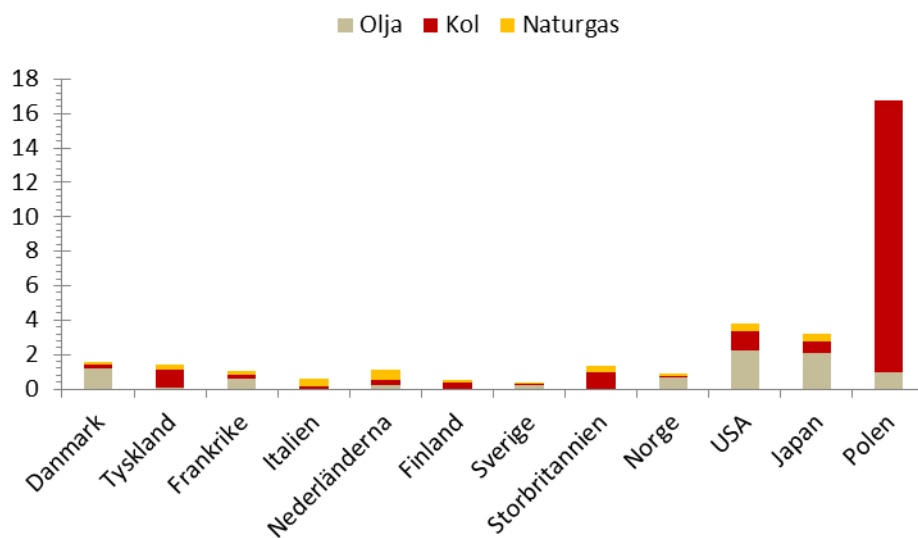

Figur 3 Andelen förnybara drivmedel 2004 och 2013. Data är från Eurostat.

En annan form av indikator för att bedöma omställningen till ekologiskt hållbart energisystem är direkta och indirekta subventioner till fossila bränslen. IMF uppskattar att de totala subventionerna för energi under år 2015 kommer att uppgå till över 40 000 miljarder SEK vilket motsvarar ungefär 6,5 procent av världens BNP. Den totala summan är ökande. Den absoluta största delen av dessa subventioner är till användning av energi. Beloppen som går till subventioner av utvinning av energikällor är minskande.

Sverige, Finland och Italien tillhör länder som har låga subventioner av användning av fossila bränslen (Figur 4). IMF uppskattar dem till omkring 0,5 procent av BNP. Siffran för

flera andra EU länder är drygt 1 procent av BNP. USA uppskattas av IMF att subventionera användningen av fossila bränslen med 4 procent av BNP. Polen ligger betydligt högre än världsgenomsnittet med drygt 16 procent av BNP.

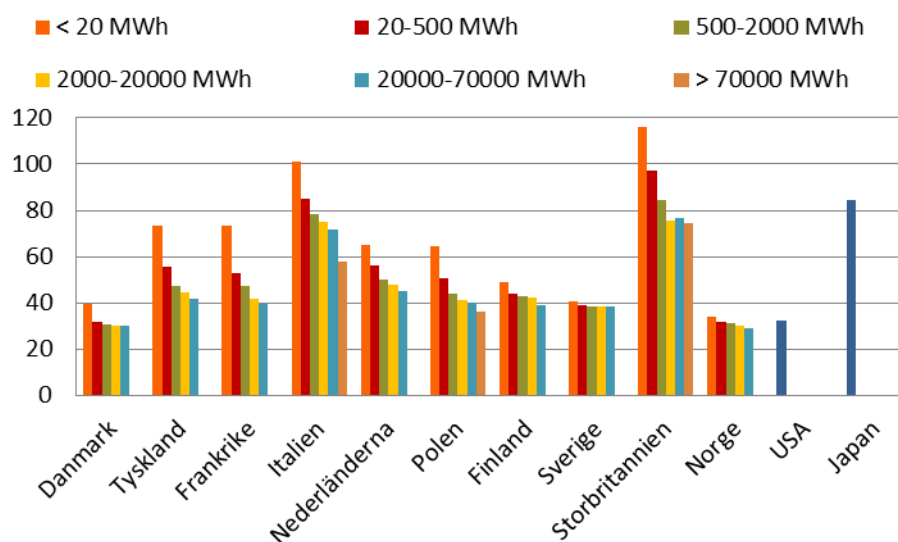

Figur 4 Direkta och indirekta subventioner till användning av fossila bränslen. Data från IMF.

3 Industrins konkurrenskraft

De flesta industribranscher är inte särskilt känsliga för energiprisernas utveckling då energikostnaderna utgör en liten del av de totala kostnaderna. Energimyndigheten redogjorde 2014 för effekterna av energi- och klimatpolitiken för elintensiv industri. En viktig slutsats i denna rapport är att alla elintensiva industrier inte är handelsintensiva. Det är dock huruvida de är elintensiva som avgör om de undantas av styrmedel. Mest känsligt för ett högt elpris är pappers- och massaindustrin.

I jämförelse med andra länder har svensk industri inte höga energipriser (Figur 5). Länder som Italien, Storbritannien och Japan har betydligt högre elpriser för industrin. Norden har generellt låga elpriser för industrin.

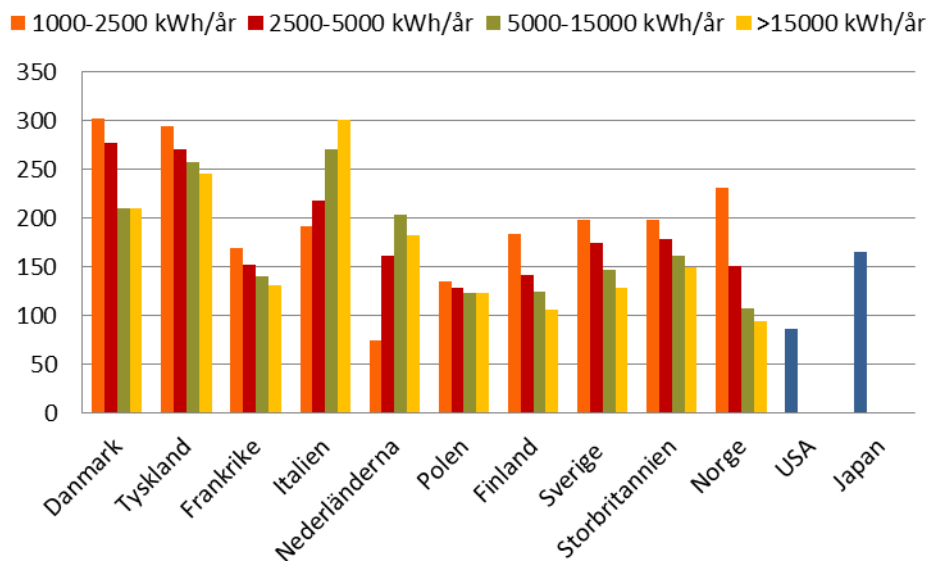
Figur 5 Elpriser i industrin öre per kWh 2014. Data från Eurostat.

4 Hushållens energikostnader

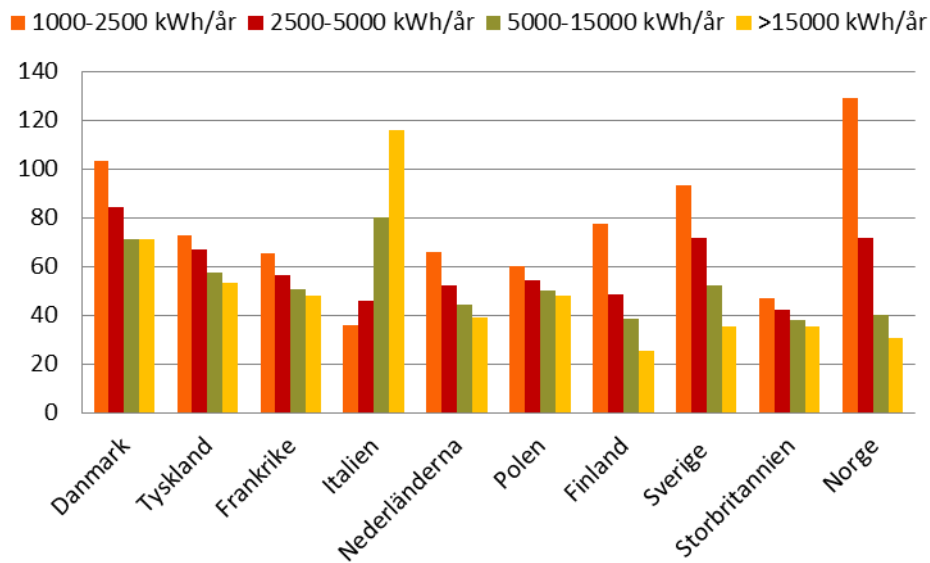
Flera länder problem med att hushållen inte har råd att betala sina energiutgifter samtidigt som det saknas ett socialförsäkringssystem som hanterar detta. Detta gäller inte minst Storbritannien där energifattigdom är ett utbrett problem.

Hushållens elpriser varierar ganska mycket mellan länder (Figur 6). De är till exempel betydligt högre i Danmark, Tyskland och Italien än i Sverige. USA är det enda landet som har betydligt lägre elpriser än Sverige.

Nätavgiften utgör i EU länderna generellt 25-35 procent av det totala elpriset för hushåll oavsett hur mycket el de använder (Figur 7). Sverige och Norge utmärker sig med att omkring 50 procent av det totala elpriset utgörs av nätavgiften för små elkonsumenter medan nätavgiften utgör omkring 30 procent av det totala elpriset för stora elkonsumenter. Detta indikerar att Norges och Sveriges elpris i jämförelse med många andra länder sätter små elkonsumenter för en större påverkan av utvecklingen av nätavgifter. Italien har en motsatt situation där stora konsumenter får en betydligt högre nätavgift.

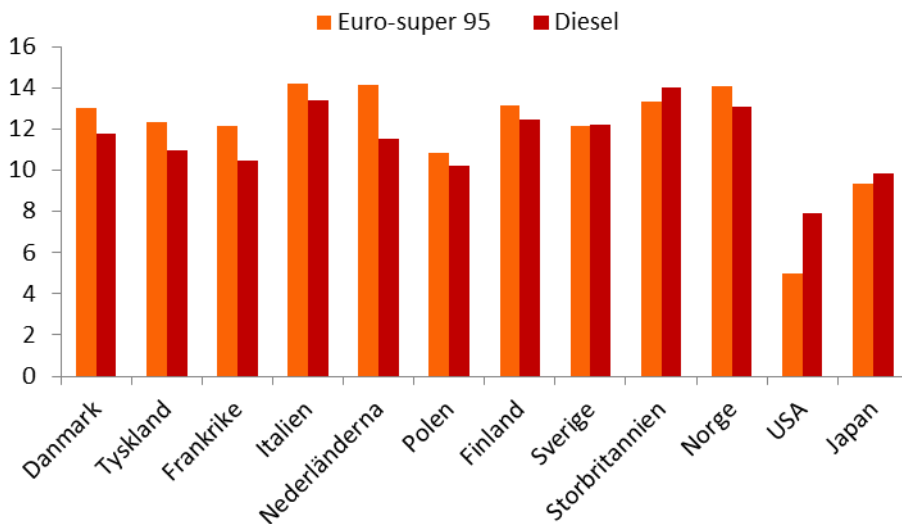

Figur 6 Elpriser i hushåll öre per kWh 2014. Data från Eurostat.

Figur 7 Elnätspriser i hushåll öre per kWh 2014. Data från Eurostat.

Bensin och dieselprierna i EU varierar lite men inte särskilt mycket (Figur 8). Länder som Italien, Storbritannien och Norge har märkbart högre drivmedelspriser än Sverige. USA och Japan har lägre.

Figur 8 Bensin och dieselprierna kr/liter 2014. Data från IEA.